

DĚTI A JEJICH BEZPEČÍ

METODICKÁ PŘÍRUČKA

Cílem toho DVD je názorně v hraných scénkách navodit dětem situace, na základě kterých budou moci formou modelových situací, konstruktivní metodou nalézt a navrhnout různá řešení daného problému. DVD využívá interaktivní přístup k daným problémům na téma „Děti a jejich bezpečí“.

Pořad zpracoval:
Josef BEDNAŘÍK

Copyright © 2011. Všechna práva vyhrazena.

Úvod

Milí přátelé, dostává se Vám do rukou metodická příručka, která je návodem, jak s pořadem na téma „Děti a jejich bezpečí“ pracovat. Na DVD je v hraných scénkách navozeno pět situací, do kterých se děti v běžném životě mohou dostat buď svým, nebo i cizím přičiněním.

Projekt je určen především pro žáky prvního stupně základních škol, aby byli pomocí tohoto informačního videopořadu uvedeni do situací, kdy oni sami musí najít konstruktivní řešení dané situace. Tak si sami uvědomí rizika, která mohou nastat ze zdánlivě bezpečných situací, se kterými se střetávají dnes a denně.

Toto DVD má za úkol i samotnému přednášejícímu ulehčit práci při hodinách prevence na téma vlastní bezpečí. V metodické příručce jsou zakomponovány i konkrétní příběhy z policejní praxe, vše má usnadnit výklad daných situací a především možnost se soustředit na odpovědi k uvedeným otázkám a tím mnohem lépe reflektovat na zpětnou vazbu.

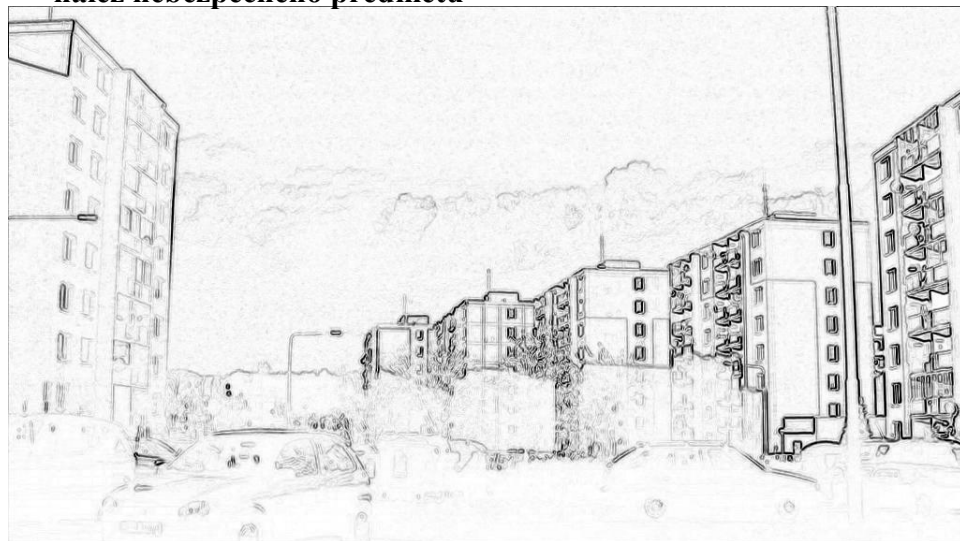
Věřím, že toto DVD nebude jen rozšířením preventivních materiálů určených pro základní školy, ale i kvalitní pomůckou pro přednášející, a především přínosem důležitých informací v oblasti bezpečí pro děti samotné.

DĚTI A JEJICH BEZPEČÍ

V dnešním světě existuje nepřeberné množství situací, které mohou při nerespektování nastavených základních pravidel znamenat pro dítě potenciální riziko. Pořad je zaměřen především na tyto stěžejní situace:

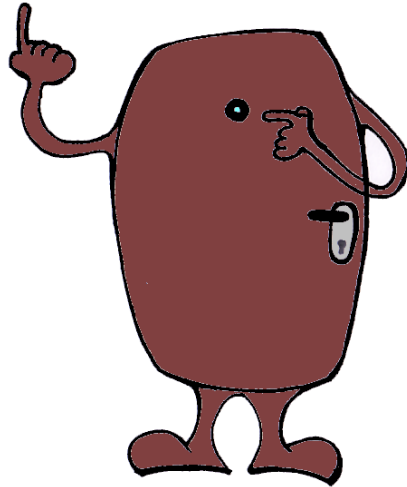
- kdo je za dveřmi
- internet a děti
- telefonování s neznámou osobou
- oslovení neznámým řidičem
- nález nebezpečného předmětu

Úvod pořadu poukazuje na dnešní anonymitu sídlišť, která je dána především chováním lidí a samotných obyvatel těchto lokalit. Lidé svým nezájmem, nevšímavostí a lhostejností vytváří prostředí pro osoby, které se dopouštějí trestné činnosti. Tento trend anonymity a lhostejnosti ke svému okolí se bohužel přenáší ze sídlišť i do nově vznikajících satelitních lokalit.

„Přes veškeré snahy policie, která vykonává hlídkovou činnost v inkriminovaných lokalitách, připravuje a realizuje různé preventivní projekty za účelem snížit kriminalitu a zvýšit bezpečnost obyvatel bez iniciativy a pomoci občanů samotných vyššího bezpečí ve svém okolí nedocílíme.“

Po tomto úvodu se pořad přepne do menu s nabídkou situací a jejich možných řešení, kdy si můžete volně vybírat ze situací, které v daný okamžik budete chtít s dětmi řešit. U každého řešení je vždy uvedeno několik zásad k dané situaci, které diváků sdělí policista.

Kdo je za dveřmi

Příběh:

Devítiletý Petr zůstal sám doma. Od rodičů dostal kázání, že nesmí nikomu otvírat, oni se vrátí až pozdě večer. Sotva rodiče odešli, už někdo zvonil. Petr okamžitě běžel ke dveřím, a aniž by si to uvědomil, nepřesvědčil se, kdo je za dveřmi, okamžitě otevřel. Muž, který stál za dveřmi, na nic nečekal, Petra uchopil a svázal. Když se rodiče večer vrátili, bylo jim divné, že je byt otevřený. Po příchodu do obývacího pokoje se nestačili divit, veškerá elektronika a cenné věci byly pryč. Petra našli v koupelně svázaného a ubrečeného, ale naštěstí byl v pořádku. Po téhle zkušenosti se Petr vždy drží zásad, které dostal od policistů šetřících krádež v jejich bytě. Závěr příběhu má šťastný konec, díky všímavým sousedům se za týden policistům podařilo zloděje dopadnout.

Situace, kdy je dítě (děti) samo doma. Přestože děti v takovýchto případech dostanou od rodičů instrukce, co mají dělat, známe případy, kdy neuposlechnutí nebo špatná reakce na danou situaci může dítě uvést do problémů.

V pořadu je uvedena situace, kdy cizí muž, který pod záminkou, že jde za tátou, se snaží jednoduchou lstí přinutit dítě, o kterém se domnívá, že je samo doma, aby mu otevřelo vstupní dveře. Situace je přerušena v místě, kde by mělo dojít k reakci na dotaz muže. Následují otázky:

Víte, kdo je za dveřmi?

Co odpovíte?

Uvedete, že jste sami doma?

V této části se pořad vrátí zpět do menu. Zde může být dán prostor žákům, aby odpověděli na výše uvedené otázky a v modelových situacích si řešení prakticky vyzkoušeli.

Na reakci protagonistů v natočené situaci a zásady při řešení situace se můžeme podívat, když označíme šipku, která se nachází za názvem výše uvedené situace v menu, a spustíte pokračování kapitoly.

Mezi základní zásady bezpečného chování patří:

- **vždy se přesvědčit, kdo je za dveřmi**
- **nikdy neotvírat neznámým lidem**
- **nikdy neuvádět, že jste sami doma**
- **v případě ohrožení volat tísňovou linku 158**

Policie řeší desítky případů, kdy děti neuposlechnou a otevřou dveře cizím lidem. Ne vždy má pachatel zájem o dítě, ve většině případů mají pachatelé převážně zájem o majetek. Způsobů a lstí, které při páchaní trestné činnosti využívají, je nepřeberné množství, vždy záleží na osobě a inteligenci pachatele. Mezi nejčastější způsoby, se kterými se policie střetává, patří: převlek za obchodního agenta, řemeslníka, vydávání se za rodinného známého atd.

Zde je uvedeno několik zásad a příběh, ale samozřejmě možností je mnohem více, každá situace je specifická. Při výkladu

vždy záleží na zkušenostech a praktických dovednostech přednášejícího. Tato situace je pouhým vodítkem, na které lze aplikovat další modelové situace.

Internet a děti

Příběh:

Jedenáctiletý Zdeněk si dopisoval s kamarádem, se kterým se seznámil po internetu. Vždy se držel desatera a byl velice opatrný. Žádné svoje fotografie nikomu neposílal, ale přesto udělal chybu. Svému kamarádovi po internetu poslal fotografie modelu auta, které slepil. V čem spočívala jeho chyba? Na fotografii modelu bylo totiž pozadí celého obývacího pokoje a s tím i veškeré vybavení bytu. Jednoho dne se vrátil ze školy domů a zjistil, že vstupní dveře jsou rozbité a celý byt je vykradený. Co se vlastně stalo? Ono totiž ne vždy jde pachatelům o dítě, ale jsou případy, kdy je zajímavá majetek dané rodiny, jako tomu bylo v tomto případě. A není nic snazšího,

než si požádat o fotografii, kde bude zachycen interiér bytu nebo domu.

Proto jedenáctá rada zní – nikdy a nikomu neposílejte fotografie, ze kterých bude zřejmá sociální situace vaší rodiny!

Internet je v dnešní době pro mladé lidi nepostradatelným nástrojem pro komunikaci. Webové stránky jsou otevřené dveře do úžasného světa. Ale jako je tomu u všech věcí, které mění styl života a chování lidí, nadšení nad novými nabízenými možnostmi často odsunuje do pozadí právní aspekty ochrany osobnosti a vlastní bezpečnosti a bezpečnosti rodinných příslušníků. Bohužel v dnešní době si rodiče mnohdy situaci při výchově usnadňují tím, že dítěti zapnou počítač. V domnění, že dítě je v bezpečí domova a v pokoji pod kontrolou, si ho již nevšímají. Dá se říci, že mnohdy rodiče ani nemají tušení, co dítě na počítači dělá.

V pořadu je uvedena situace, kdy si dítě dopisuje s neznámou osobou, která ho požádá o osobní údaje a následnou schůzku.

V místě, kdy dítě obdrží zprávu a po přečtení má následovat odpověď, je situace přerušena, následují otázky.

Víte, s kým si dopisujete?

Víte, co byste neměli nikdy uvést do zprávy?

Jak se zachováte při neslušné nebo vulgární zprávě?

V této části se pořad vrátí zpět do menu. V daném místě se budou moci žáci zamyslet a následně uvést odpovědi na výše uvedené otázky a sestavit žebříček informací, které nikdy nesmí uvést do zprávy.

Na reakci protagonistů v natočené situaci a desatero rad pro školáka se můžeme podívat, když označíme šipku, která se nachází za názvem výše uvedené situace v menu.

V dnešní době, kdy se počítače stávají nezbytnou nutností života a dá se říci standardním vybavením domácností, je zcela běžné, že děti pracují s komunikačními sítěmi (badoo, facebook, e-mail atd.), a rodiče nemají ani ponětí, co na internetu v daný okamžik dělají. Zde je velice dobré uvést a zdůraznit deset zásad:

Desatero rad pro školáky:

- 1. Nezapomeň: opatrný internetový surfař je inteligentní surfař!**
- 2. Nedávej nikomu adresu ani telefon! Nevíš, kdo se skrývá za obrázkem!**
- 3. Neposílej nikomu po internetu svoji fotografii, nesděluj svůj věk!**
- 4. Udržuj heslo své internetové schránky v tajnosti, nesděluj ho ani kamarádovi!**
- 5. Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární e-maily!**
- 6. Nedomlouvej si schůzku po internetu, aniž bys o tom řekl alespoň jednomu z rodičů.**
- 7. Pokud Tě nějaký obrázek nebo e-mail šokuje: okamžitě opusť webovou stránku.**
- 8. Svěř se dospělému, pokud Tě internet vyděsí nebo přivede do rozpaků!**
- 9. Nedej šanci virům. Neotevírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy!**
- 10. Nevěř každé informaci, kterou na internetu získáš!**

Zde je uvedeno desatero a příběh, ale samozřejmě možnosti je mnohem více, každá situace je specifická. Při výkladu vždy záleží na zkušenostech a praktických dovednostech přednášejícího. Tato situace je pouhým vodítkem, na které lze aplikovat další modelové situace.

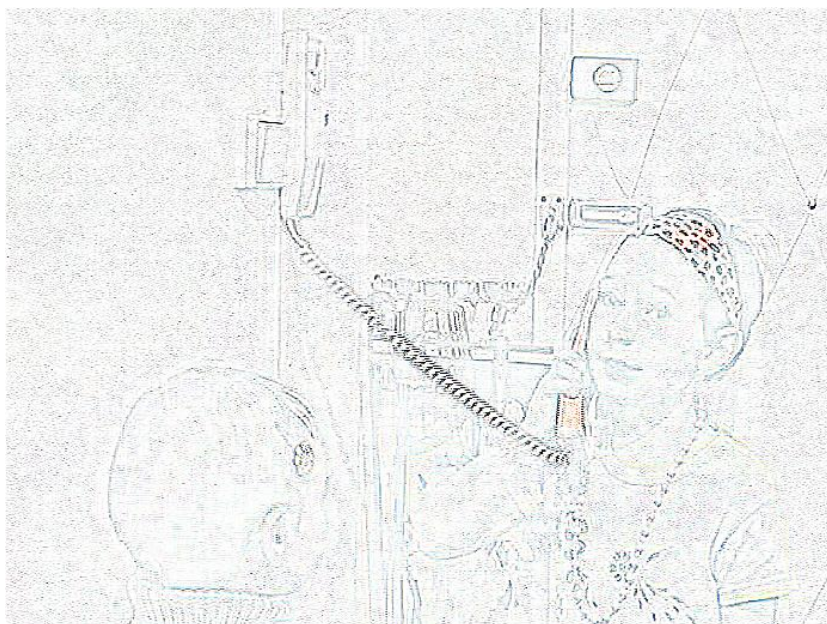
Telefonování s neznámou osobou

Příběh:

Třináctiletá Jana dostala od rodičů k narozeninám drahý mobilní telefon. Jak už to bývá, hned první den ve škole se s ním vychloubala. O velké přestávce, když opět svůj mobilní telefon ukazovala kamarádkám, viděla ji jedna žákyně z deváté třídy. Ta si také takový telefon přála, ale rodiče jí ho odmítli pořídit, dokud si nezlepší školní prospěch. Proto si žákyně z deváté třídy na Janu po vyučování počkala a pod záminkou, že by chtěla vidět její mobilní telefon, dívce telefon z ruky vytrhla a sebrala. Když Jana došla s pláčem domů, vše řekla rodičům. Ti celou událost oznámili na

polici, která věc šetřila. Jak to dopadlo? Žákyně z deváté třídy byla obviněna z trestného činu krádeže věci při sobě. A Jana, ta se od té doby již s žádnou novou věcí raději nechlubí. Toto je příběh, který poukazuje na to, že nebezpečí nespočívá jen v samotném telefonování s neznámou osobou.

V dnešní době si určitě již nedokážeme představit život bez zařízení, jako je telefon. Dá se říci, že většina z nás tento komunikační prostředek bere jako přirozenou samozřejmost. Proto rodiče svým ratolestem při nástupu školní docházky kupují kromě penálů a dalších školních potřeb také mobilní telefon.

Bohužel v dnešní době se někteří lidé nezastaví před ničím. Spousta různých agentů z různých firem, kteří jsou komunikačně zdatní, nemají problém přes telefonní kontakt získat důvěru dítěte a pod příslibem různých výhod, slev a bonusů donutit dítě přijmout jejich podmínky.

V pořadu je uvedena situace, kdy dítě, kterému zazvoní mobilní telefon, hovor přijme a představí se. Následuje dotaz od agenta reklamní firmy, zda se dovolal do správné rodiny s okamžitou nabídkou produktu. Zde je situace přerušena a následují otázky.

Co můžete do telefonu uvést?

Jak na dotaz odpovíte?

Čeho byste se měli při rozhovoru vyvarovat?

V této části se pořad vrátí zpět do menu. V tomto místě budete moci dát prostor žákům, aby odpověděli na výše uvedené otázky a v modelových situacích si řešení prakticky vyzkoušeli.

Na reakci protagonistů v natočené situaci a zásady při řešení situace se můžeme podívat, když označíme šipku, která se nachází za názvem výše uvedené situace v menu.

Mezi základní zásady bezpečného chování patří:

- **nepřijímejte hovory od neznámých čísel**
- **nikdy nesdělujte svoje jméno a příjmení, datum narození a bydliště**
- **nevolejte zpětně na neznámá čísla, nevíte, na jaký tarif vás to může přepojit**
- **neotvírejte SMS nebo MMS zprávy z neznámých čísel**

V dnešní době si mnoho rodičů neuvědomuje, že pořízením drahého telefonního přístroje (většinou ze zjištěných sociálních důvodů), dělají s dítěte potenciální oběť trestného činu. Proto kromě výše uvedených zásad je velice dobré dětem vysvětlit, proč by se s drahým telefonním přístrojem neměli chlubit (když opomeneme morální stránku věci), a proč by na ulici neměli telefon ukazovat, když to není zapotřebí k uskutečnění hovoru. Poslední zásada - **neotvírejte SMS nebo MMS zprávy z neznámých čísel** se týká

hlavně počítačových virů, které vám mohou telefon buď zničit, nebo odeslat veškeré kontakty k neznámé osobě (hackerovi).

Zde je uvedeno několik zásad a příběh, ale samozřejmě možností je mnohem více, každá situace je specifická. Při výkladu vždy záleží na zkušenostech a praktických dovednostech přednášejícího. Tato situace je pouhým vodítkem, na které lze aplikovat další modelové situace.

Oslovení neznámým řidičem

Příběh:

Petrovi se ze školy moc nechtělo, jelikož dostal špatnou známku. Proto šel velice pomalým krokem, a když přišel k autobusové zastávce, tak zjistil, že mu autobus již odjel. Proto se rozhodl jít pěšky. Cestou domů vedle Petra zastavil řidič a nabídl

mu, že ho sveze. Petr souhlasil. Během cesty se ho řidič ptal, proč je tak skleslý, Petr mu odpověděl, že se mu dnes ve škole nedařilo. Po chvíli Petr zjistil, že řidič odbočil úplně jiným směrem. Požádal ho, aby zastavil, ale řidič odmítl. Řekl Petrovi, aby byl zticha, a pokračoval v jízdě. Petr dostal strach a přepadla ho panika. Co má vlastně dělat? Naštěstí na silnici hlídkovali policisté, kteří prováděli silniční kontrolu a vozidlo zastavili. V ten okamžik začal Petr křičet a volat o pomoc. Policisté okamžitě zareagovali, Petra zachránili a řidiče zadrželi. V tomto případě měl Petr velké štěstí, protože důvodem kontroly bylo, že vozidlu nesvítily světla. Policisté Petra předali rodičům a muže zadrželi a obvinili s trestného činu pokusu o únos. Petr od té doby vždy chodil všude na čas, i když neměl zrovna dobrý den.

Případy, kdy řidič osloví a nabídne dětem svezení, jsou v současné době stále aktuální. V některých situacích oslovené dítě podlehe vidině si cestu zkrátit nebo představa, jak se mačká v hromadném dopravním prostředku, mu usnadní rozhodování nabídku přijmout. Přes varování jak od rodičů, učitelů jsou i případy, kdy se dítě rozhodne vyzkoušet stopování vozidel.

Situace uvedená v pořadu, řidič jedoucí po ulici spatří děti na autobusové zastávce, zastaví a nabídne jim po krátkém rozhovoru svezení. Následuje přerušení situace se záběry, kde jsou uvedeny otázky.

Co byste řidiči odpověděli?

Jak byste se zachovali v dané situaci?

Kde byste hledali pomoc?

V této části se pořad vrátí zpět do menu. V tomto místě budete moci dát prostor žákům, aby odpověděli na výše uvedené otázky a v modelových situacích si řešení prakticky vyzkoušeli.

Na reakci protagonistů v natočené situaci a zásady při řešení situace se můžeme podívat, když označíme šipku, která se nachází za názvem výše uvedené situace v menu.

Mezi základní zásady bezpečného chování patří:

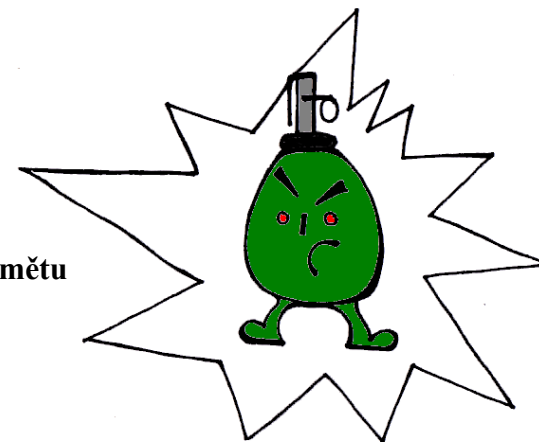
- **nikdy se nepřibližujte k vozidlu, které u vás zastaví**
- **každou nabídku od řidiče odmítněte**

- v případě ohrožení tropte co největší hluk a volejte o pomoc
- v případě ohrožení utečte od vozidla na místo, kde za vámi řidič s autem nemůže

V této situaci je dobré dětem zdůraznit zásadu, aby se nepřibližovaly k vozidlu, volily si takovou cestu k domovu, která nevede kolem silnici (v případech, kdy je to možné), a už vůbec nestopovaly. Dále jim vysvětlit, že v případech ohrožení musí na sebe upozornit co největším hlukem, křikem a pomoc musí hledat v místech s velkou koncentrací lidí. V případě, že je řidič uchopí za ruku, snažit se vyprostit a s vozidla utéct.

Zde je uvedeno několik zásad a příběh, ale samozřejmě možností je mnohem více, každá situace je specifická. Při výkladu vždy záleží na zkušenostech a praktických dovednostech přednášejícího. Tato situace je pouhým vodítkem, na které lze aplikovat další modelové situace.

Nález nebezpečného předmětu

Příběh:

Desetiletí chlapeci si hrají v lese na vojáky, když narazí na velký rezavý předmět. Nejdříve místo nálezu obcházejí, pak Jirka rozhodne věc odnést do vesnice, kde ji ukaží rodičům. Petr ho zarazí a řekne, že lepší by bylo si místo označit, aby předmět opětovně našli, a dovést sem někoho dospělého. Jak řekl Petr, tak hoši udělali, a dovedli na místo jednoho z rodičů. Ten se podíval na věc a zjistil, že se jedná o protitankovou pěst z II. světové války, a zavolal na policii. Policisté po příjezdu na místo také na předmět nesahali, pouze místo označili páskou a přivolali na pomoc pyrotechnika. Až ten přesně ověřil, že se jedná o ruční protitankovou zbraň německé výroby Panzerfaust 100 z II. světové války, která byla určena ke střelbě na pohyblivé i pevné cíle do vzdálenosti 100 metrů a k ničení bojových vozidel. Pyrotechnik zjistil, že zbraň je ve velice špatném

stavu, a proto se rozhodl ji zničit na místě, jelikož v okolí byl pouze les. Policisté celé místo uzavřeli a pyrotechnik zbraň odpálil. Než pyrotechnik odjel zpět, ještě hochy pochválil za jejich vzorné chování a zdůraznil, že se zachovali velice rozumně, když na nalezenou zbraň nesahali.

Na závěr pořadu je uvedena situace, kdy jdou děti do lesa a cestou naleznou nebezpečné předměty. Tato situace není v šumperském okrese (ani v celé republice) neobvyklá a okolní louky, lesy a stavení stále ukrývají pozůstatky po II. světové válce nebo po okupačních vojscích.

Policie ročně řeší na desítky případů nálezů nebezpečných předmětů.

V dnešní době mají velký vliv na psychiku a chování dětí především počítačové hry. Tento fenomén dnešní doby mnohdy podporují sami rodiče, kteří nevěnují pozornost, tomu co dítě na počítači dělá. Co mají hry společného s nebezpečnými pozůstatky po válce? Především se jedná o válečné hry, které bohužel hrají i

žáci prvního stupně základních škol a které jsou určeny osobám starším 18 let. V těchto hrách se děti, když pomínu agresivitu, brutalitu, seznamují i se zbraněmi, které se v armádách používaly nebo používají. Na základě těchto her může dítě, při nálezů nebezpečného předmětu situaci podcenit a zachovat se zcela v rozporu s vlastní bezpečností.

Situace uvedená v pořadu se odehrává v lese, kde děti naleznou dva nebezpečné předměty, u kterých se zastaví. Zde následují otázky.

Jak byste se zachovali vy?

Jak byste v takovém případě postupovali?

Koho byste zavolali?

V této části se pořad vrátí zpět do menu. V tomto místě budete moci dát prostor žákům, aby odpověděli na výše uvedené otázky a konstruktivní metodou přišli na bezpečný postup k zdárnému vyřešení nastíněné situace.

Na reakci protagonistů v natočené situaci a zásady při řešení situace se můžeme podívat, když označíme šipku, která se nachází za názvem výše uvedené situace v menu.

Mezi základní zásady bezpečného chování patří:

- **nikdy na nalezené předměty nesahejte**
- **k místu nálezu zavolejte dospělého**
- **mezi nebezpečné věci patří zbraně, náboje a různá munice...**

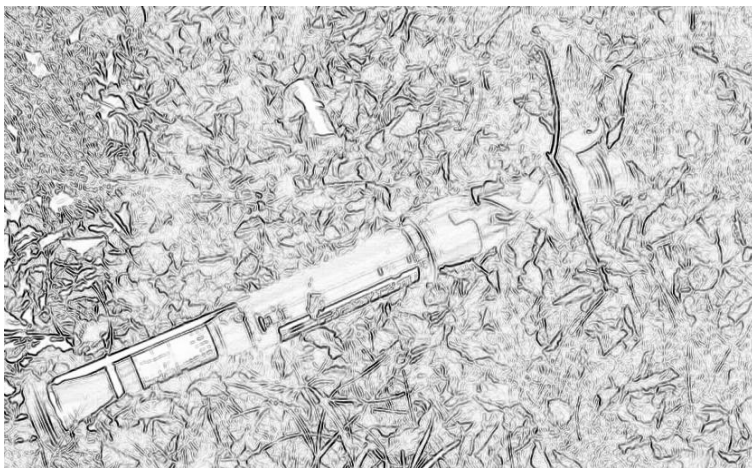
...ale i zábavná pyrotechnika.

Vždy je velice důležité zdůraznit postup při takovém nález. Postup, který doporučuje policie, je následovný: nikdy na nalezený předmět nesahtat, místo si označit a přivolat dospělou osobu, která má více zkušeností (na předmět také nesahtá), a ta se rozhodne, zda se jedná o nebezpečný předmět či nikoli a přivolá policii. Jestliže má i dospělý člověk pochybnosti v takovém případě je vždy lepší zavolat policii.

V této situaci v samotném závěru jsou popsány předměty, které našli hoši. V prvním případě se jedná o RPG – 75 neboli reaktivní protitankový granát jednorázově použitelný ráže 68 mm. Kumulativní (průbojná) střela vypálená z RPG-75 dokáže probít pancíř do hloubky až 300 mm. Tato zbraň slouží k ničení jak živých cílů, tak i bojových vozidel. Dále je zde uveden a ukázán slzný granát, který používají policejní jednotky k paralyzování, oslepení osob, které se dopouštějí protiprávního jednání. A při zatýkání nebezpečných pachatelů. Dalšími nebezpečnými předměty, které můžete v pořadí vidět, jsou náboje a munice různé ráže a různé zbraně. U těchto předmětů je zapotřebí zdůraznit jejich nebezpečnost, ale také to, že mohly být použity při páchaní trestné činnosti, a tím, že je nálezce vezme do ruky, může znehodnotit stopy upotřebitelné pro policii k vypátrání pachatele.

K nebezpečným předmětům patří také veškerá zábavná pyrotechnika, ale i vzduchové pistole, airsoftové zbraně. **Tyto věci jsou dle zákona pro děti do 18 let zakázány.**

Zde je uvedeno několik zásad a příběhů, ale samozřejmě možností je mnohem více, každá situace je specifická. Situace mohou být využity jednotlivě při řešení konkrétního problému, nebo použity v celém bloku. Při výkladu vždy záleží na zkušenostech a praktických dovednostech přednášejícího. Tyto situace jsou pouhým vodítkem, na které lze aplikovat další modelové situace.